

เปรียบเทียบความหมายของสำนวนจีนที่สื่อความหมายเรื่องการพูด
ซึ่งมีความหมายเทียบได้กับสำนวนไทย

ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่สื่อความหมายเรื่องการพูดเหมือนหรือคล้ายกัน โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อยตามความเหมือนหรือความต่างของความเปรียบเทียบที่ใช้ในสำนวน ดังนี้

ประเภทที่ 1 ได้แก่ สำนวนจีนที่สื่อความหมายเรื่องการพูดเหมือนหรือคล้ายกับสำนวนไทย และใช้ความเปรียบเทียบเหมือนหรือคล้ายกัน 46 สำนวน

ประเภทที่ 2 ได้แก่ สำนวนจีนที่สื่อความหมายเรื่องการพูดเหมือนหรือคล้ายกับสำนวนไทย แต่ใช้ความเปรียบเทียบแตกต่างกัน 21 สำนวน

ผู้วิจัยเรียงลำดับสำนวนจีน-ไทยตามตัวสัทอักษรของสำนวนจีน โดยระบุเสียงอ่านในระบบ pinyin คำแปลแบบคำต่อคำ คำแปลแบบถอดความ ความหมายของสำนวน การเปรียบเทียบ ความหมายของสำนวนจีนกับสำนวนไทย และตัวอย่างการใช้สำนวนจีนนั้น ๆ ซึ่งประกอบด้วยตัวอักษรจีน เสียงอ่านและคำแปล ตามลำดับ

4.1 สำนวนจีนที่สื่อความหมายเรื่องการพูดเหมือนหรือคล้ายกับสำนวนไทย และมีการเปรียบเทียบที่เหมือนหรือคล้ายกัน

สำนวนจีน

- 1) 白費唇舌
bái fèi chún shé
เปล่า ๆ-เปลือง-ริมฝีปาก-ลิ้น
“เปลืองริมฝีปากลิ้น”

สำนวนไทย

เปลืองน้ำลาย

หมายถึง การเสียแรงพูดโดยไม่เกิดประโยชน์

ในสำนวนจีนความเปรียบ“ริมฝีปาก” และ“ลิ้น” สื่อถึงการพูด ส่วนในสำนวนไทยเปรียบกับ“น้ำลาย” ซึ่งเป็นความเปรียบจำพวกเดียวกัน

ตัวอย่าง

白費唇舌,大家勸他不要去冒這個風險,可是他仍然聽不進去。

Bái fèi chún shé, dàjiā quàn tā búyào qù mào zhè gè fēngxiǎn, kěshì tā rēngrán tīng-bu-jìnqu.

พูดไปก็เปลืองน้ำลาย ทุกคนห้ามไม่ให้เขาเสี่ยงอันตราย แต่เขาก็ไม่ยอมฟังเช่นเคย

สำนวนจีน

- 2) 癡人說夢
chī rén shuō mèng
โง่-คน-พูด-ฝัน
“ละเมอพูดกับคนโง่”

หมายถึง คำพูดเหลวไหล ไร้สาระ

สำนวนในทั้งสองภาษาเปรียบการละเมอกับการพูดไร้สาระเหมือนกัน ในสำนวนจีนระบุคนโง่เป็นประธานเพื่อเสริมความให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

你沒有資金,怎能做生意,你說的不是癡人說夢嗎?

Nǐ méiyǒu zījīn, zěnnéng zuò shēngyì, nǐ shuō de bú shì chī rén shuō mèng ma?

เธอไม่มีเงินทุน จะทำการค้าได้อย่างไร ที่เธอพูดนั้นไม่ใช่ละเมอเพื่อพกหรือ

สำนวนจีน

- 3) 唇槍舌劍
chún qiāng shé jiàn
ริมฝีปาก-หอก-ลิ้น-ดาบ
“ริมฝีปากหอกลิ้นดาบ”

หมายถึง การโต้เถียงด้วยคารมคมคาย

ในสำนวนจีนความเปรียบ“ริมฝีปาก”และ“ลิ้น” สื่อถึงการพูด แต่ในสำนวนไทยใช้ความเปรียบ“น้ำลาย” ซึ่งเป็นความเปรียบจำพวกเดียวกัน ในสำนวนจีนความเปรียบ“หอก”และ“ดาบ” สื่อถึงการต่อสู้ แต่ในสำนวนไทยใช้ความเปรียบ “ศึก”

ตัวอย่าง

那場唇槍舌劍的會談,過了鐘頭也談不完。

Nà chǎng chún qiāng shé jiàn de huìtán, guòle zhōngtóu yě tán-bu-wán.

การเจรจาเป็นศึกน้ำลายอย่างนั้น ผ่านไปเป็นชั่วโมงก็ยังไม่จบ

สำนวนจีน

- 4) 促膝談心
cù xī tán xīn
ใกล้-เข้า-พูด-ใจ
“เข้าชิดพูดความในใจ”

หมายถึง การพูดคุยกันอย่างสนิทสนม

สำนวนไทย

ละเมอเพื่อพก

สำนวนไทย

ศึกน้ำลาย

สำนวนไทย

จับเข้าคุยกัน

สำนวนในทั้งสองภาษาใช้ภาพความเปรียบ “เข้าซิด” หรือ “จับเข้า” สื่อถึงความสนิทสนม ความเปรียบ “ใจ” ในสำนวนจีนสื่อถึงความรู้สึกในใจ

ตัวอย่าง

有甚麼問題他們倆都促膝談心。

Yǒu shénme wèntí tāmenliǎ dōu cù xī tán xīn .

มีปัญหาอะไรพวกเขาทั้งคู่ก็จะจับเข้าคุยกัน

สำนวนจีน

- 5) 打開天窗說亮話
dǎ kāi tiān chuāng shuō liàng huà
เปิด-เปิด-ฟ้า-หน้าต่าง-พูด-กระจ่าง-คำพูด
“เปิดหน้าต่างหลังคาพูดให้กระจ่าง”

หมายถึง การพูดบอกความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา

สำนวนในทั้งสองภาษาเปรียบการเปิดกับการพูด ในสำนวนจีนหน้าต่างหลังคาหมายถึงการเก็บงำเรื่องราว ส่วนในสำนวนไทยเปรียบบอกกับความจริงใจ

ตัวอย่าง

只要你願意聽,我就打開天窗說亮話。

Zhǐyào nǐ yuànyì tīng , wǒ jiù dǎ kāi tiān chuāng shuō liàng huà.

ขอแค่เธอยอมฟัง ฉันก็จะเปิดอกพูด

สำนวนไทย

เปิดอกพูด

สำนวนจีน

- 6) 大喊大叫
dà hǎn dà jiào
ดัง-ตะโกน-ดัง-เรียก
“ตะโกนเรียกเสียงดัง”

หมายถึง การป่าวร้องข่าวหรือเหตุการณ์ใหม่โดยทั่ว

สำนวนในทั้งสองภาษาเปรียบการตะโกน เรียกเสียงดัง หรือการร้องป่าวโดยมีนัยของอาการแจ้งข่าว ในสำนวนไทยใช้การตีฆ้องเปรียบควบคู่เพื่อให้เกิดภาพชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

สำนวนไทย

ตีฆ้องร้องป่าว

我國網球奪得金牌的消息傳來,人們大喊大叫,欣喜若狂。
Wǒ guó wǎngqiú duódé jīnpái de xiāoxi chuánlai, rénmen dà hǎn dà jiào,
xīn xǐ ruò kuáng.

ข่าวแพร่มาเรื่องเทนนิสที่ประเทศของเราคว้าเหรียญทอง ผู้คนตีฆ้องร้องป่าว ดีใจราวกับเป็นบ้า

สำนวนจีน

- 7) 刀子嘴,豆腐心
dāo zi zuǐ, dòufǔ xīn
มีด-ศัพท์เต็มทำยคำนาม-ปาก-เต้าหู้-ใจ
“ปากมีดใจเต้าหู้”

สำนวนไทย

ปากร้ายใจดี

หมายถึง การพูดด้วยคำพูดเสียดแทงความรู้สึกแต่เนื้อแท้มีจิตใจอ่อนโยน

ในสำนวนจีนเปรียบมีดกับความคมคาย เปรียบเต้าหู้กับความอ่อนโยน ส่วนปากสื่อถึงการพูด ใจสื่อถึงความรู้สึกนึกคิด เช่นเดียวกับในสำนวนไทย

ตัวอย่าง

她是刀子嘴,豆腐心,說話厲害,心卻善良。

Tā shì dāo zi zuǐ, dòufǔ xīn, shuōhuà lìhài, xīn què shànliáng.

หล่อนปากร้ายใจดี คำพูดจัดจ้าน แต่จิตใจดีงาม

สำนวนจีน

- 8) 對牛彈琴
duì niú tán qín
ต่อหน้า-วัว-ตี-จิม
“ตีจิมต่อหน้าวัว”

สำนวนไทย

สี่ขอให้ควายฟัง

หมายถึง การพูดโดยอีกฝ่ายไม่เข้าใจสิ่งที่พูด แฝงความหมายถึงการเขาะเขี่ยผู้พูดซึ่งพูดโดยไม่คำนึงถึงระดับความรู้ของผู้ฟัง

สำนวนที่สื่อความหมายเดียวกับสำนวนข้างต้น คือ 對牛鼓簧 duì niú gǔ huāng “เป่าขลุ่ยต่อหน้าวัว” เทียบได้กับสำนวนไทยที่ว่า “เป่าปี่ใส่หูควาย”

สำนวนจีนข้างต้นมีที่มาจาก 公明儀 Gōngmíng Yí เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการตีจิม วันหนึ่งเขาเห็นวัวตัวหนึ่งกำลังเคี้ยวหญ้ากิน จึงคิดตีจิมให้วัวฟัง แต่วัวกลับเมินเฉย แม้ว่าเขาจะเปลี่ยนเพลงบรรเลงสักกี่เพลง วัวตัวนั้นก็ไม่ได้แสดงปฏิกิริยาตอบรับ จนเขาารู้สึกอ่อนใจกลับบ้านไป (Liú Jiéxiū, 1995 :270-271) สำนวนในทั้งสองภาษาใช้ความเปรียบเทียบการเล่นดนตรีประเภทเครื่องสาย ได้แก่ จิมและขอสื่อถึงการพูดตักเตือนเหมือนกัน ทั้งนี้เนื่องจากในประเทศจีนและในประเทศไทยชาวบ้านมักเล่นดนตรีประเภท

ดังกล่าวในยามว่าง นอกจากนี้สัตว์เลี้ยงเพื่อการเกษตร ได้แก่ วัวและควาย ถูกนำมาเปรียบกับผู้ฟังที่ไม่เข้าใจสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของทั้งสองประเทศ ผู้คนในทั้งสองประเทศใช้ชีวิตในแต่ละวันส่วนใหญ่ในไร่นา ทั้งตอนทำนา เก็บเกี่ยวพืชผล และตอนเสร็จจากกิจวัตรดังกล่าว บ้างก็นั่งพักใต้ต้นไม้ บ้างนอนเปล หรือเล่นดนตรี ดังนั้นผู้คนจึงมีความผูกพันอย่างลึกซึ้งกับวัว ควาย นอกจากนี้เห็นได้ว่าในประเทศจีนใช้แรงงานเกษตรกรรมจากวัว ในขณะที่ประเทศไทยใช้แรงงานจากควาย เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศจีนและประเทศไทยที่แตกต่างกัน กล่าวคือ พื้นที่เกษตรกรรมในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม

ตัวอย่าง

這個問題跟他解釋了半天,他還是不明白,我豈不是在對牛彈琴嗎?

Zhè gè wèntí gēn tā jiěshìle bàn tiān, tā háishi bù míngbai , wǒ qǐ bú shì zài duì niú tán qín ma ?

ปัญหาข้อนี้ฉันอธิบายให้แก่เขาตั้งนาน เขายังไม่เข้าใจ นี่ฉันไม่ได้สืขอให้ควายฟังอยู่หรือ

สำนวนจีน

9) 反唇相稽

fǎn chún xiāng jī

ย้อน-ริมฝีปาก-ต่อกัน-ว่าเข้าใจ

“ย้อนริมฝีปากเถียงกัน”

หมายถึง การไม่ยอมจำนนต่อการตำหนิ อีกทั้งย้อนถามฝ่ายตรงข้ามกลับไป

สำนวนในทั้งสองภาษาเปรียบการย้อนริมฝีปากหรือสวนปากกับการโต้เถียงเช่นเดียวกัน

ตัวอย่าง

別人提出的批評是對的,你不應該反唇相稽。

Biérén tí-chū de pīpíng shì duì de, nǐ bù yīnggāi fǎn chún xiāng jī.

ข้อวิจารณ์ที่คนอื่นเสนอนับว่าถูกต้อง เธอไม่ควรสวนปากสวนคำ

สำนวนจีน

10) 風言風語

fēng yán fēng yǔ

ลม-คำพูด-ลม-คำพูด

“คำพูดคังลม”

หมายถึง การพูดโดยไม่มีข้อเท็จจริง หรือการพูดเพื่อเจ้า

สำนวนไทย

สวนปากสวนคำ

สำนวนไทย

ลมๆ แล้งๆ

นอกจากนี้ fēng yán fēng yǔ อาจหมายถึงการพูดกระทบกระเทียบ พูดนินทาหรือแอบแพร่ กระจาย ข่าว

สำนวนในทั้งสองภาษานำลักษณะของลม คือ จับต้องไม่ได้มาเปรียบกับการไม่มีหลักฐานอ้างอิง ในสำนวนไทยเปรียบร่วมกับคำว่า “แล้ง”

ตัวอย่าง

是 正 確 的 就 要 堅 持 , 不 要 相 信 那 些 風 言 風 語 。

Shì zhèngquè de jiù yào jiānchí , búyào xiāngxìn nàxiē fēng yán fēng yǔ.

ถ้าเป็นสิ่งที่ถูกต้องก็ยืนหยัดไว้ อย่าเชื่อคำพูดลม ๆ แล้ง ๆ พรรคนั้น

สำนวนจีน

- 11) 隔 牆 有 耳
gé qiáng yǒu ěr
กั้น-กำแพง-มี-หู
“กำแพงมีหู”

สำนวนไทย

กำแพงมีหู ประคুমีช่อง

หมายถึง การพูดควรระมัดระวัง หากมิเช่นนั้นอาจทำให้ผู้อื่นล่วงรู้ได้

สำนวนในทั้งสองภาษาใช้ความเปรียบ “กำแพง” สื่อถึงสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกัน ความเปรียบ “หู” สื่อถึงการล่วงรู้ถึงผู้อื่น แต่ในสำนวนไทยเปรียบ “ประคুমีช่อง” ควบคุมเพื่อเสริมความให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

這 些 話 你 不 能 在 外 面 亂 說 , 小 心 隔 牆 有 耳 , 招 來 麻 煩 。

Zhèxiē huà nǐ bù néng zài wàimiàn luàn shuō , xiǎoxīn gé qiáng yǒu ěr , zhāo lái máfan .

คำพูดเหล่านี้เธอไปพูดข้างนอกไม่ได้ ระวังกำแพงมีหู ประคুমีช่อง จะเกิดเรื่องเดือดร้อนตามมา

สำนวนจีน

- 12) 拐 彎 抹 角
guǎi wān mò jiǎo
เลี้ยว-หัวโค้ง-อ้อม-มุม
“เลี้ยวโค้งอ้อมมุม”

สำนวนไทย

อ้อมค้อม

หมายถึง การพูดไม่ตรงประเด็น

สำนวน guǎi wān mò jiǎo อาจใช้คำว่า 轉 zhuǎn “หัน” แทนคำว่า guǎi ได้ สำนวนจีนเปรียบ “เลี้ยวโค้ง” และ “อ้อมมุม” กับการพูดไม่ตรงประเด็น ส่วนสำนวนไทยเปรียบกับ “อ้อมค้อม”

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

經過父母苦口婆心的規勸，他終於醒悟了，重新走進學校學習。

Jīngguò fùmǔ kǔ kǒu póbō xīn de guīquàn , tā zhōngyú xǐngwù le , chóngxīn zǒujìn xuéxiào xuéxí.

ด้วยการชี้แนะจากพ่อแม่แบบปากเป็นชกยนต์ ในที่สุดเขาก็รู้สำนึก กลับเข้าไปเรียนใหม่ที่โรงเรียน

สำนวนจีน

- 24) 沒嘴葫蘆
méi zuǐ húlu
ไม่มี-ปาก-น้ำเต้า
“น้ำเต้าที่ไม่มีปาก”

สำนวนไทย

พรั้งจด์ปากไม่ออก

หมายถึง มีนิสัยไม่ชอบพูด

ทั้งสองสำนวนใช้ความเปรียบปากสื่อถึงการพูดเหมือนกัน ในสำนวนจีนความเปรียบ“น้ำเต้า” ถูกนำมาเปรียบตามลักษณะ กล่าวคือ ส่วนที่เป็นปากน้ำเต้าถือเป็นส่วนสำคัญ มีไว้เพื่อของเหลวที่อยู่ภายในออกมา หากน้ำเต้าไม่มีปากก็ไม่สามารถเทของเหลวออกมาได้ เช่นเดียวกับการนิ่งเงียบโดยไม่มีคำพูดหลุดออกมา ส่วนในสำนวนไทยเปรียบกับปากที่ปิดแน่น แม้แต่ใช้พรั้งจด์ก็เปิดไม่ออก

สำนวนในทั้งสองภาษาอยู่ในรูปประโยคปฏิเสธเช่นเดียวกัน

ตัวอย่าง

他們兩本性相差，一個沒嘴葫蘆，另一個說沒完沒了。

Tāmenliǎ běnxìng xiāngchà , yí ge méi zuǐ húlu , líng yí ge shuō méiwán-méiliǎo.

พวกเขาทั้งคู่นิสัยต่างกัน คนหนึ่งพรั้งจด์ปากไม่ออก อีกคนหนึ่งพูดไม่รู้จักหยุด

สำนวนจีน

- 25) 傾腸倒腹
qīng cháng dào fù
เท-ไส้-เท-ท้อง
“เทไส้เทท้อง”

สำนวนไทย

สิ้นไส้สิ้นพุง

หมายถึง การพูดสิ่งที่อยู่ภายในใจออกมาโดยไม่เก็บซ่อนไว้แม้แต่น้อย

สำนวนในทั้งสองภาษาใช้ความเปรียบ “ไส้”และ“ท้อง / พุง” สื่อถึงความในใจ ในสำนวนจีนความเปรียบ“เท” สื่อถึงการพูดเผยความ เทียบได้กับคำว่า “สิ้น” ในสำนวนไทย

ตัวอย่าง

我向你一個人傾腸倒腹出心中的顧慮。

Wǒ xiàng nǐ yí ge rén qīng cháng dào fù chu xīnzhōng de gùlǚ.

ฉันเล่าความกังวลในใจจนสิ้นไส้สิ้นพุงให้เธอฟังแค่คนเดียว

สำนวนจีน

26) 如水投石

rú shuǐ tóu shí

ราวกับ-น้ำ-โยน-หิน

“ราวกับเทน้ำลงหิน”

สำนวนไทย

ตักน้ำรดหัวตอ

หมายถึง การเสียแรงพูดโดยไม่เกิดประโยชน์

สำนวนในทั้งสองภาษาเปรียบการรดน้ำกับการพูดตักเตือน ในสำนวนจีนเปรียบหินกับผู้ที่ไม่ใส่ใจฟัง เทียบได้กับหัวตอในสำนวนไทย โดยมีนัยว่าการรดน้ำลงหัวตอไม่ช่วยให้แตกหน่อเป็นต้นขึ้นมาได้

ตัวอย่าง

父母所教他的如水投石。

Fùmǔ suǒ jiāo tā de rú shuǐ tóu shí.

สิ่งที่พ่อแม่สอนสั่งเขาเป็นการตักน้ำรดหัวตอ

สำนวนจีน

27) 三寸不爛之舌

sān cùn bú làn zhī shé

สาม-นิ้ว (หน่วยวัดความยาว)-ไม่-เปื่อย-ที่-ลิ้น

“ลิ้นสามนิ้วไม่เปื่อย”

สำนวนไทย

ลิ้นทูต

หมายถึง มีชั้นเชิงหรือเล่ห์เหลี่ยมในการพูดชักจูงผู้อื่น

ทั้งสองสำนวนเปรียบลิ้นกับการพูดเหมือนกัน สำนวนจีนระบุความยาวของลิ้นเปรียบกับการมีวาทศิลป์ ส่วนสำนวนไทยใช้ทูตเป็นความเปรียบ

ตัวอย่าง

他憑著三寸不爛之舌,說服了廣告商,取得了代理權。

Tā píng zhe sān cùn bú làn zhī shé, shuìfú le guǎnggàoshāng ,qǔdé le dàilìquán.

เขาอาศัยลิ้นทูตพูดเกลี้ยกล่อมบริษัทโฆษณา เลยแย่งลิขสิทธิ์ตัวแทนจำหน่ายมาได้

สำนวนจีน

- 28) 三言兩語
sān yán liǎng yǔ
สาม-คำ-สอง-คำ
“สามคำสองคำ”

หมายถึง การพูดเพียงไม่กี่คำ

ในสำนวนจีนใช้เลขสามกับสองสื่อความถึงจำนวนน้อย ส่วนในสำนวนไทยใช้เลขหนึ่งกับสอง แต่ในสำนวนข้างต้นละเลขหนึ่งไว้

สำนวนต่างรูปของ sān yán liǎng yǔ คือ 一言兩語 yī yán liǎng yǔ “หนึ่งคำสองคำ”
ตัวอย่าง

李先生三言兩語就把事情的關鍵說清楚了。

Lǐ Xiānsheng sān yán liǎng yǔ jiù bǎ shìqíng de guānjiàn shuō-qīngchū le.

คุณหลี่ใช้แค่คำสองคำก็ยกประเด็นมาพูดได้ครบถ้วน

สำนวนจีน

- 29) 煽風點火
shān fēng diǎn huǒ
โบก-ลม-จุด-ไฟ
“โบกลมจุดไฟ”

หมายถึง การพูดกระตุ้นให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ในทั้งสองสำนวนเปรียบเทียบการจุดไฟ ใ้ไฟกับการพูดขยุ่ง ในสำนวนจีนเปรียบคู่กับ “โบกลม”

ตัวอย่าง

這個人常常在背地裡煽風點火。

Zhè gè rén chángcháng zài bèidì lǐ shān fēng diǎn huǒ.

คนคนนี้ใ้ไฟอยู่ลับหลังบ่อย ๆ

สำนวนไทย

แค่คำสองคำ

สำนวนไทย

ใ้ไฟ

สำนวนจีน

- 30) 拾人牙慧
shí rén yá huì
เก็บ-คนอื่น-ฟัน-ความฉลาด
“เก็บเอาคำพูดคนอื่นมาเป็นคำพูดตน”

หมายถึง การพูดตามอย่างคนอื่น

สำนวนไทย

จำใจปากคนอื่นพูด

ในสำนวนจีน ความเปรียบ “เก็บ” สื่อถึงการเลียนแบบ ทำนองเดียวกับการใช้คำว่า “จำ” ในสำนวนไทย ความเปรียบ “ฟัน” สื่อถึงคำพูด ส่วนในสำนวนไทยใช้ความเปรียบ “จี้ปาก” แทน ตัวอย่าง

你那些意見都是拾人牙慧，有甚麼了不起。

Nǐ nàxiē yìjiàn dōu shì shí rén yá huì , yǒu shénme liǎo-bu-qǐ .

ความเห็นของเธอเหล่านั้นล้วนจำจี้ปากคนอื่นพูด ไม่เห็นจะมีอะไรวิเศษ

สำนวนจีน

31) 吮癰舐痔

shǔn yōng shì zhì

ดูด-ฝีฝักบัว-เลีย-ริดสีดวง

“ดูดฝีฝักบัวเลียริดสีดวง”

หมายถึง การพูดประจบอย่างไม่ละอาย

สำนวนในทั้งสองภาษาเปรียบการเลียนแบบการพูดประจบ ในสำนวนจีนเปรียบคู่กับการดูด ฝีฝักบัวและริดสีดวงแทนสิ่งที่น่ารังเกียจ shǔn yōng shì zhì มีที่มาจากครั้งที่เจ้านครรัฐฉิน¹ ทรงพระประชวรหนัก มีราชโองการปูนบำเหน็จจรด 1 ตันให้แก่ผู้ที่อาสาดูดฝีฝักบัว ปูนบำเหน็จจรด 5 ตันให้แก่ผู้ที่อาสาเลียริดสีดวงให้แก่เจ้านครรัฐฉิน (Xībēi Shǐfàn Dàxué Zhōngwénxì , 2001:401)

ส่วนในสำนวนไทยการเลียนแบบมีที่มาจากลักษณะอาการที่สุนัขประจบเจ้าของ

ตัวอย่าง

他憑吮癰舐痔的長技，升為主任。

Tā píng shǔn yōng shì zhì de chángjì , shēng wéi zhǔrèn .

เขาอาศัยความชำนาญด้านการเลีย ได้เลื่อนขั้นเป็นหัวหน้า

สำนวนจีน

32) 滔滔不絕

tāo tāo bù jué

น้ำไหลซัดสาด-น้ำไหลซัดสาด-ไม่-หมดสิ้น

“น้ำไหลซัดสาดไม่ขาดสาย”

สำนวนไทย

พูดเป็นน้ำไหลไฟดับ

¹ ชื่อรัฐหนึ่งในสมัย Zhànguó (ก่อนค.ศ.475-ก่อนค.ศ. 221) ปัจจุบันอยู่ตอนกลางในมณฑลส่านซีและภาคตะวันออกเฉียงของมณฑลกานซู

หมายถึง การพูดเป็นเวลานานโดยไม่เว้นจังหวะหยุดพัก ส่วนในทั้งสองภาษาใช้ความเปรียบ “น้ำไหล” สื่อถึงการพูดคล่องเหมือนกัน ในสำนวนไทยเปรียบ “ไฟดับ” ควบคู่เพื่อเสริมความให้ชัดเจนขึ้น

他一談到足球賽就滔滔不絕。

Tā yì tán-dào zúqiú sài jiù tāo tāo bù jué.

พอพูดถึงการแข่งขันฟุตบอลเขาก็พูดเป็นน้ำไหลไฟดับ

สำนวนจีน

33) 添油加醋

tiān yóu jiā cù

เติม-น้ำมัน-เพิ่ม-น้ำส้มสายชู

“เติมน้ำมันเพิ่มน้ำส้มสายชู”

หมายถึง การบอกเล่าจากคำพูดคนอื่น โดยจงใจพูดไปในทางขยงหรือบิดเบือนจากความเป็นจริง ทั้งสองสำนวนเปรียบการเติม เพิ่ม / ใส่กับการพูดเสริมความ ในสำนวนจีน น้ำมันและน้ำส้มสายชูสื่อถึงเนื้อความที่บิดเบือนจากความเป็นจริง ส่วนสำนวนไทยใช้คำว่า “ใจ” แทน ซึ่งเป็นความเปรียบ จำพวกอาหารเช่นเดียวกัน

ตัวอย่าง

傳話的人居心不良,特地添油加醋。

Chuán huà de rén jūxīn bù liáng, tèdì tiān yóu jiā cù.

คนเล่าเรื่องมีเจตนาไม่ดี ใส่ใจเป็นพิเศษ

สำนวนไทย

ใส่ใจ

สำนวนจีน

34) 脫口而出

tuō kǒu ěr chū

หลุด-ปาก-คำเชื่อมบ่งวิธีการ-ออก

“หลุดปากออกไป”

หมายถึง การพูดโดยไม่คิดไตร่ตรองเสียก่อน

สำนวนในทั้งสองภาษาเปรียบ “ปาก” กับการพูด เปรียบ “การหลุด” กับการพลั้งเผลอ

ตัวอย่าง

說話要多考慮,不能甚麼話都脫口而出。

Shuōhuà yào duō kǎolǚ, bù néng shénme huà dōu tuō kǒu ěr chū.

การพูดต้องไตร่ตรองให้มาก ไม่ว่าพูดอะไรก็ไม่ควรจะหลุดปาก

สำนวนจีน

- 35) 血 口 噴 人
 xuè kǒu pēn rén
 เลือด-ปาก-พ่น-คน
 “อมเลือดพ่นใส่คนอื่น”

สำนวนไทย

สาตโคลน

หมายถึง การพุดใส่ร้ายผู้อื่น

ในสำนวนจีนเปรียบการพุดกับการพ่นและปาก ในสำนวนไทยเปรียบกับคำว่า สาต

ในสำนวนจีนเลือดสื่อถึงความเสื่อมเสีย เทียบได้กับโคลนในสำนวนไทย

ตัวอย่าง

明明是他貪污受賄,反 倒 血 口 噴 人 陷 害 他 人。

Míngmíng shì tā tānwū shòuhuì , fǎndào xuè kǒu pēn rén xiànhài tārén .

เห็น ๆ อยู่ว่าเขาจับสินบน แต่กลับสาตโคลนใส่ร้ายคนอื่น

สำนวนจีน

- 36) 啞 口 無 言
 yǎ kǒu wú yán
 ไข่-ปาก-ไม่มี-คำพุด
 “ปากไข่พุดไม่ได้”

สำนวนไทย

ไข่กิน

หมายถึง การนิ่งเงียบเนื่องจากจนด้วยเหตุผล

สำนวนในทั้งสองภาษาเปรียบการเป็นไข่กับการนิ่งเงียบเช่นเดียวกัน

ตัวอย่าง

他 不 明 白 這 話 是 甚 麼 意 思 , 一 時 啞 口 無 言。

Tā bù míngbai zhè huà shì shénme yìsi , yìshí yǎ kǒu wú yán .

เขาไม่เข้าใจความหมายของข้อความนี้ ไข่กินไปสักพัก

สำนวนจีน

- 37) 一 吹 一 唱
 yī chuī yī chàng
 หนึ่ง-เป่า-หนึ่ง-ร้อง
 “คนหนึ่งเป่าคนหนึ่งร้อง”

สำนวนไทย

เป็นปีเป็นขลุ่ย

หมายถึง คนสองคนเข้ากันได้ดี พอคนหนึ่งพุด อีกคนก็ช่วยพุดสนับสนุน

ในสำนวนจีนเปรียบเทียบการเป่าเครื่องดนตรีกับการพูดนำ การขับร้องเทียบกับการพูดเสริม ส่วนในสำนวนไทยเปรียบกับการเป่าปี่ ขลุ่ยแทน มูลของสำนวนมาจากการเป่าปี่นำในการเล่นปี่พาทย์ แล้วเครื่องดนตรีอื่นค่อยเล่นตาม โดยเสียงปี่กับเสียงขลุ่ยจะประสานเสียงเข้ากันเป็นอย่างดี

ตัวอย่าง

他們倆一吹一唱地諷刺李先生。

Tāmenliǎ yī chuī yī chàng de fēngcì Lǐ Xiānsheng.

พวกเขาทั้งคู่เข้ากันเป็นปี่เป็นขลุ่ย พูดเสียดสีนายหลี่

สำนวนจีน

38) 一五—十

yī wǔ yī shí

หนึ่ง-ห้า-หนึ่ง-สิบ

“ทีละห้าทีละสิบ”

หมายถึง การเล่าเรื่องอย่างชัดเจน ไม่ตกหล่น

สำนวนในทั้งสองภาษาเปรียบเทียบการนับกับการพูดแจกแจ่งเช่นเดียวกัน ในสำนวนจีนเปรียบเทียบเลขห้ากับเลขสิบซึ่งใช้เป็นหน่วยนับกับการพูดแจกแจ่ง ในสำนวนไทยเปรียบเทียบการแจกกับการพูดแจกแจ่ง “แจกสี่เบี้ย”

มีที่มาจากการเล่นพนันถั่ว โดยผู้เล่นเสียงทายเบี้ยที่เหลือสุดท้ายที่ถูกเจ้ามือเขี่ยออกจากกองถั่วทีละสี่

แล้วแทงเงินลงในแผ่นตาราง ซึ่งแบ่งเป็น 4 ช่อง เรียกว่า หน่วย สอง สาม และครบ

(หมายถึงเบี้ยหนึ่ง สอง สาม และสี่ตัวตามลำดับ) ใครแทงช่องถูกก็ได้เงิน ทางผิดเจ้ามือก็กิน

(สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538:152)

ตัวอย่าง

他把事情的經過，一五—十地告訴了我。

Tā bǎ shìqing de jīngguò, yī wǔ yī shí de gàosu le wǒ.

เขาได้แจกสี่เบี้ยเรื่องราวความเป็นไปให้ฉันฟังแล้ว

สำนวนจีน

39) 鸚鵡學舌

yīngwǔ xué shé

นกแก้ว-เลียน-ลิ้น

“นกแก้วเลียนคำพูด”

หมายถึง การพูดตามอย่างคนอื่นโดยไม่มีความคิดของตนเอง

สำนวนไทย

แจกสี่เบี้ย

สำนวนไทย

พูดอย่างนกแก้วนกงุนทอง

สำนวนในทั้งสองภาษาความเปรียบ “นกแก้ว” สื่อถึงการพูดตามอย่างเช่นเดียวกัน ทว่าในสำนวนไทยเปรียบ “นกขุนทอง” ควบคู่ นอกจากนี้ความเปรียบ “ลิ้น” ปรากฏเฉพาะแต่ในสำนวนจีน ตัวอย่าง

他只會鸚鵡學舌,從來是以領導的意見為己見。

Tā zhǐ huì yīngwǔ xué shé , cónglái shì yǐ língdǎo de yìjiàn wéi jǐjiàn .

เขาเก่งแต่พูดอย่างนกแก้วนกขุนทอง ถือความคิดผู้ นำเป็นความคิดตนมาตลอด

สำนวนจีน

- 40) 油嘴滑舌
yóu zuǐ huá shé
เป็นมัน-ปาก-ลิ้น-ลิ้น
“ปากเป็นมันลิ้นลิ้น”

สำนวนไทย

ลิ้นไม่มีกระดูก

หมายถึง การพูดเลื่อนลอย ไม่สามารถเชื่อถือได้

ในสำนวนจีนเปรียบความเป็นมัน ความลื่นกับการกลิ้งกลอก ส่วนในสำนวนไทยเปรียบการไม่มีกระดูกแทน ในสำนวนจีนเปรียบปากและลิ้นกับการพูด ส่วนในสำนวนไทยเปรียบกับลิ้นเท่านั้น สำนวนที่มีความหมายเหมือนกัน คือ ร้อยลิ้นกะลาวน

ตัวอย่าง

不要相信油嘴滑舌的人。

Búyào xiāngxìn yóu zuǐ huá shé de rén .

อย่าหลงเชื่อคนที่ลิ้นไม่มีกระดูก

สำนวนจีน

- 41) 讚不絕口
zàn bù jué kǒu
ชม-ไม่-หมดลิ้น-ปาก
“ชมไม่ขาดปาก”

สำนวนไทย

ชมไม่ขาดปาก

หมายถึง การพูดยกย่องคนหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดตลอดเวลา

สำนวนในทั้งสองภาษาความเปรียบ “ปาก” สื่อถึงการพูด และใช้รูปปฏิเสธเช่นเดียวกัน

ตัวอย่าง

到達湖南的人,對那裡的自然風光都讚不絕口。

Dàodá Húnán de rén , duì nàlǐ de zìrán fēngguāng dōu zàn bù jué kǒu .

คนที่ไปเยือนหูหนานมาล้วนชมไม่ขาดปากถึงทิวทัศน์ของที่นั่น

สำนวนจีน

- 42) 張口結舌
zhāng kǒu jié shé
อ้าปาก-ผูก-ลิ้น
“อ้าปากค้างลิ้นขมวดเป็นปม”

สำนวนไทย

อ้าปากค้าง

หมายถึง การพูดไม่ออกเนื่องจากเหตุผลของตนสู้ไม่ได้หรือความกลัว ในทั้งสองภาษาเปรียบการอ้าปากค้างกับการพูดไม่ออก ส่วนในสำนวนจีนเปรียบลิ้นขมวดเป็นปมควบคู่เพื่อสื่อความให้ชัดเจนขึ้น ตัวอย่าง

他站在台上張口結舌,流出一頭大汗。

Tā zhàn zài táishang zhāng kǒu jié shé, liú-chū yì tóu dà hàn.
เขายืนอ้าปากค้างอยู่บนเวที เหงื่อออกเต็มหน้า

สำนวนจีน

- 43) 照本宣科
zhào běn xuān kē
ตาม-ตำรา-อ่านประกาศ-มาตรา
“ท่องตามคัมภีร์”

สำนวนไทย

เทศน์ตามเนื้อผ้า

หมายถึง พูดตามตำราโดยไม่ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์

การท่องคัมภีร์ในสำนวนจีนและการเทศน์ในสำนวนไทยต่างก็เป็นความเปรียบจำพวกการสื่อสารด้วยวาจา เช่นเดียวกัน ในสำนวนจีน “ตามคัมภีร์” สื่อถึงการไม่ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพการณ์ ส่วนในสำนวนไทยเปรียบกับ “ตามเนื้อผ้า” ซึ่งหมายถึง ขนาดผ้า กล่าวคือ มีผ้าอยู่แค่ไหนทำอะไรได้ก็ทำสิ่งนั้น ถ้าผืนใหญ่ก็ใช้เป็นหลังคา ย่อมลงมากี่ทำเป็นผ้าถุง เล็กลงมากี่ทำเป็นผ้าเตี่ยว โดยไม่คิดจะต่อผ้าดัดแปลงทำในสิ่งที่ตัวเองประสงค์ (วาณิช จรุงกิจอนันต์, 2530:30-31)

ตัวอย่าง

他講話照本宣科,別人是沒興趣聽的。

Tā jiǎng huà zhào běn xuān kē, biérén shì méi xìngqù tīng de.
เขาเทศน์ตามเนื้อผ้า คนอื่นเลยไม่สนใจฟัง

สำนวนจีน

- 44) 忠言逆耳利於行,
zhōng yán nì ěr lì yú xíng,
จริงใจ-คำพูด-ขวาง-หู-มีประโยชน์-ต่อ-ความประพฤติ
“คำพูดที่จริงใจฟังแสดงหูแต่ดีต่อความประพฤติ”

สำนวนไทย

หวานเป็นลม ขมเป็นยา

良藥苦口利於病
liáng yào kǔ kǒu lì yú bìng
ดี-ยา-ขม-ปาก-มีประโยชน์-ต่อ-โรค

“ยาดีมีรสขมแต่รักษาโรคหาย”

หมายถึง คำพูดที่จริงใจมักฟังไม่รื่นหูแต่มีประโยชน์ เหมือนกับยาที่มีรสขมแต่สามารถรักษาโรคได้
สำนวนจีนข้างต้นย่อเหลือ 4 คำได้ เป็น zhōng yán nì ěr ในทั้งสองสำนวนเปรียบรสขมกับคำพูด
ที่ฟังแล้วขัดหู เปรียบยากับคุณประโยชน์ ส่วนสำนวนไทยใช้รสหวานเปรียบความถูกต้องคำพูดที่
ไพเราะ ลมสื่อถึงความเปล่าประโยชน์ หากวิเคราะห์ตามโครงสร้างพบว่าสำนวนจีนนี้ประกอบด้วย
ประโยค 2 ส่วน ส่วนแรกไม่ใช้ความเปรียบ ส่วนหลังใช้ความเปรียบ

ตัวอย่าง

忠言逆耳, 有一些話你不愛聽, 但我不能不說。

Zhōng yán nì ěr , yǒu yìxiē huà nǐ bú ài tīng , dàn wǒ bù néng bù shuō .

หวานเป็นลม ขมเป็นยา คำพูดบางคำพูดไปเรอคงไม่ชอบฟัง แต่นั่นจำเป็นต้องพูด

สำนวนจีน

45) 自吹自擂
zì chuī zì lèi
ตัวเอง-เป่า-ตัวเอง-ตี (กลอง)
“เป่าเองตีเอง”

สำนวนไทย

เป่าแตร

หมายถึง การพูดโอ้อวด

สำนวนในทั้งสองภาษาความเปรียบ “เป่า” สื่อถึงการพูดอวดเช่นเดียวกัน แต่ในสำนวนจีนเปรียบ “ตี
(กลอง)” ควบคู่ ส่วนในสำนวนไทยระบุความเปรียบ “แตร” เพื่อเสริมความให้ชัดเจนขึ้น มูลของ
สำนวนมาจากการเป่าแตรนำหรือประโคมให้เห็นความสำคัญที่มีขึ้น (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538 :356)
ตัวอย่าง

這區區小事不值得那麼自吹自擂。

Zhè qūqū xiǎo shì bù zhídé nàme zì chuī zì lèi .

เรื่องเล็กแค่นี้ไม่น่าจะเป่าแตรอย่างนั้น

สำนวนจีน

46) 自食其言
zì shí qí yán
ตัวเอง-กิน-ของเขา-คำพูด
“กินคำพูดตัวเอง”

สำนวนไทย

กลืนน้ำลายตัวเอง

หมายถึง การไม่ปฏิบัติตามสิ่งที่ตนพูดไว้

สำนวนในทั้งสองภาษาใช้ความเปรียบ “กิน / กลืน” สื่อถึงการไม่ปฏิบัติเช่นเดียวกัน ในสำนวนไทยเปรียบนำลายกับคำพูด

ตัวอย่าง

這樣, 自食其言, 豈不成了騙人的流氓了嗎?

Zhèyàng, zì shí qí yán, qǐ bù chéngle piàn rén de liúmáng le ma?

กลืนนำลายตัวเองอย่างนี้ ไม่กลายเป็นอันธพาลหลอกคนอื่นหรือ

4.2 สำนวนจีนที่สื่อความหมายเรื่องการพูดเหมือนหรือคล้ายกับสำนวนไทย แต่มีการเปรียบเทียบที่ต่างกัน

สำนวนจีน

1) 捕風捉影

bǔ fēng zhuō yǐng

จับ-ลม-คว้า-เงา

“จับลมคว้าเงา”

สำนวนไทย

ปั้นน้ำเป็นตัว

หมายถึง การพูดหรือการกระทำที่ไม่มีมูลความจริงแม้แต่น้อย

รูปสำนวนเดิม คือ 繫風捕影 xì fēng bǔ yǐng “กุมลมจับเงา” ในสำนวนจีนใช้การจับคว้าสื่อถึงการพูด เทียบได้กับการปั้นในสำนวนไทย ในสำนวนจีนความเปรียบลมและเงาหมายถึงเรื่องที่ไม่มีความจริง เนื่องด้วยลักษณะที่จับต้องไม่ได้ เทียบได้กับน้ำในสำนวนไทย

ตัวอย่าง

說話要有根據, 不能捕風捉影地亂講一氣。

Shuō huà yào yǒu gēnjù, bù néng bǔ fēng zhuō yǐng de luàn jiǎng yí qì.

การพูดต้องมีหลักฐาน สักแต่พูดมั่วปั้นน้ำเป็นตัวไม่ได้

สำนวนจีน

2) 吹毛求疵

chuī máo qiú cī

เป่า-ขน- หา-ข้อบกพร่อง

“เป่าขนหาข้อบกพร่อง”

สำนวนไทย

พินฝอยหาตะเจ็บ

หมายถึง การมุ่งหาข้อผิดพลาดของผู้อื่นโดยนำมาพูดให้เสื่อมเสีย

ในสำนวนจีนเปรียบการเป่ากับการเอ่ยถึง ส่วนในสำนวนไทยเปรียบกับการรื้อพินแทน

ในสำนวนจีนเปรียบขนกับเรื่องราวในอดีต ซึ่งเทียบได้กับฝอยหรือจี้เลื่อยในสำนวนไทย

ในสำนวนไทยเปรียบตะเข็บกับข้อผิดพลาด โดยตะเข็บมักชอบซุกตัวอยู่ในกองกุ่มฝอย ถ้ารื้อกองกุ่มฝอย กระจาย ตะเข็บจะออกมาพ่นพ้าน (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538 : 404) ทั้งนี้การตีความสำนวนไทยอีกนัยว่าเป็นการรื้อฝอยชายผ้าให้ลุ่ยเพื่อหาตะเข็บผ้าที่ซ่อนอยู่ (วณิช จรุงกิจอนันต์, 2530:333-338)

ตัวอย่าง

有的同學器量太小,在一些小事上吹毛求疵。

Yǒude tóngxué qìliàng tài xiǎo , zài yìxiē xiǎoshì shang chuī máo qiú cǐ .

มีเพื่อนนักเรียนบางคนใจแคบ พินฝอยหาตะเข็บในเรื่องเล็กน้อย

สำนวนจีน

3) 對答如流

duì dá rú liú

ต่อ / ตอบ-ตอบ-ราวกับ-ไหล

“ตอบราวกับน้ำไหล”

หมายถึง การพูดตอบทันทีทันใด เนื่องจากความคิดที่เฉียบไว

ในสำนวนจีนเปรียบการไหลกับความคล่องแคล่ว ซึ่งเทียบได้กับการสวนกลับได้ทันก่อนที่คลื่นจะจางหายไป

ตัวอย่าง

小明對老師提出的問題對答如流,同學們都很佩服。

Xiǎomíng duì lǎoshī tí-chū de wèntí duì dá rú liú , tóngxuémen dōu hěn pèifú .

เจ้าหมิงน้อยตอบคำถามครูได้ทันควัน เพื่อนนักเรียนส่วนนับถืออย่างมาก

สำนวนจีน

4) 乾大雷,不下雨

gān dà léi , bú xià yǔ

เปล่า ๆ-ดั่ง-ฟ้าร้อง , ไม่-ตก-ฝน

“ฟ้าร้องเสียงดั่งเปล่า ๆ ฝนไม่ตก”

หมายถึง การพูดขู่แต่ไม่ปฏิบัติจริง ในสำนวนจีนเปรียบฟ้าร้องกับการพูดขู่ ซึ่งเทียบได้กับเปรียบ

หมาเห่าในสำนวนไทย ในสำนวนจีนเปรียบฝนตกกับการปฏิบัติจริง ซึ่งเทียบได้กับเปรียบเทียบการคิดใน

สำนวนไทย สำนวนในทั้งสองภาษาใช้รูปประโยคปฏิเสธเช่นเดียวกัน

ตัวอย่าง

他乾大雷,不下雨,怎能管理手下?

Tā gān dà léi , bú xià yǔ , zěn néng guǎnlǐ shǒuxià ?

เขาเป็นพวกหมาเห่าไม่กัด จะปกครองลูกน้องได้อย่างไร

สำนวนไทย

ทันควัน

สำนวนไทย

หมาเห่าไม่กัด

สำนวนจีน

- 5) 含沙射影
hán shā shè yǐng
อม-ทราย-ยิง-เงา
“อมทรายพ่นใส่เงา”

หมายถึง การพูดใส่ร้ายผู้อื่น เล่ากันว่า มีสัตว์ประหลาดชนิดหนึ่งเรียกว่า 蜮 yù ลักษณะคล้าย ตะพาบ อาศัยอยู่ในน้ำ เมื่อเห็นเงาคน มันจะพ่นทรายใส่คน ๆ นั้น คนที่โดนพ่นก็จะเจ็บป่วย (Xībēi Shīfàn Dàxué Zhōngwénxì, 2001:167) ในสำนวนจีนเปรียบการอมทรายกับเจตนา ร้าย เปรียบการพ่นใส่เงากับการพูดใส่ร้าย ในสำนวนไทยเปรียบการป้ายสีกับการพูดใส่ร้าย ตัวอย่าง

對別人有意見,不應含沙射影。

Duì biérén yǒu yìjiàn ,bù yīng hán shā shè yǐng.

คิดเห็นขัดแย้งกับคนอื่น ไม่ควรใส่ร้ายป้ายสี

สำนวนจีน

- 6) 和盤托出
hé pán tuō chū
รวมกัน-ถาด-ยก-ออก
“ยกออกมาทั้งถาด”

หมายถึง การบอกเล่าความจริง ความรู้สี่ออกมาอย่างไม่ปิดบังแม้แต่น้อย ในสำนวนจีนเปรียบการยกออกมากับการพูดเผยความ สิ่งที่อยู่ในถาดทั้งหมดสื่อถึงความในใจ ในสำนวนไทยเปรียบเปลือกกกับการปิดบัง หมดเปลือกสื่อถึงการพูดเผยความ ตัวอย่าง

他把整個事情的來歷和盤托出。

Tā bǎ zhěng gè shìqíng de láilì hé pán tuō chū.

เขาเล่าความเป็นมาของเรื่องราวจนหมดเปลือก

สำนวนไทย

ใส่ร้ายป้ายสี

สำนวนไทย

หมดเปลือก

สำนวนจีน

- 7) 橫說 豎說
héng shuō shù shuō
แนวขวาง-พูด-แนวตั้ง-พูด
“พูดแนวขวางที่แนวตั้งที่”

หมายถึง การพูดเกลี้ยกล่อมหรือชักชวนโดยสับเปลี่ยนวิธีการต่าง ๆ นานา

สำนวนไทย

ชักแม่น้ำทั้งห้า

ในสำนวนจีนเปรียบแนวขวางและแนวตั้งกับวิธีการต่าง ๆ นานา

ในสำนวนไทยเปรียบการชักกับการพูดเกลี้ยกล่อม แม่น้ำทั้งห้าสื่อถึงคุณงามความดี

สำนวน ชักแม่น้ำทั้งห้า มีที่มาจากเรื่องพระเวสสันดรชาดก คราวชูชกทูลขอภักษมาหาชาติจากพระเวสสันดร ได้กล่าวถึงแม่น้ำห้าสาย คือ คงคา ยมุนา อจิรวดี สรรพ และมหิ ว่าไหลแผ่สาขาเป็นประโยชน์แก่ฝูงชนอย่างไร เช่นเดียวกับน้ำพระทัยของพระเวสสันดร (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538 : 159)

ตัวอย่าง

我橫說豎說，他就是不答應。

Wǒ héng shuō shù shuō , tā jiùshì bù dáying.

ฉันชักแม่น้ำทั้งห้าแล้ว เขาก็เอาแต่ปฏิเสธ

สำนวนจีน

8) 繪聲繪色

huì shēng huì sè

วาด-เสียง-วาด-สี

“วาดเสียงวาดสี”

หมายถึง การบรรยายเนื้อเรื่องได้สมจริง

ในสำนวนจีนเปรียบการวาดกับการพูดบรรยาย เสียงและสีสื่อถึงความสมจริง ซึ่งเทียบได้กับการออกรสชาติในสำนวนไทย

ตัวอย่าง

他講故事時，繪聲繪色地描述，孩子們聽了過癮。

Tā jiǎng gùshì shí , huì shēng huì sè de miáoshù , háizimen tīng le guòyǐn.

ตอนเขาเล่านิทาน บรรยายออกรสออกชาติ เด็ดๆ ฟังติดกันงอมแงม

สำนวนไทย

ออกรสออกชาติ

สำนวนจีน

9) 教獐升木

jiāo náo shēng mù

สอน-ค่าง-ขึ้น- ต้นไม้

“สอนค่างขึ้นต้นไม้”

หมายถึง การเลี้ยมสอนคนที่ถนัดทำเรื่องไม่ดี

ในสำนวนจีนเปรียบค่างกับคนที่ถนัดทำเรื่องไม่ดี ซึ่งเทียบได้กับจระเข้ในสำนวนไทย การขึ้นต้นไม้

เป็นธรรมชาติของค่าง เทียบได้กับการว่ายน้ำซึ่งเป็นธรรมชาติของจระเข้สื่อถึงการทำสิ่งที่ตนถนัด

สำนวน “สอนจระเข้ว่ายน้ำ” เล่ากันว่า เดิมมีชายคนหนึ่งเชี่ยวชาญการฝึกสอนสัตว์ วันหนึ่งพบ

จระเข้บนต้วแห่งอยู่บนชายหาด เข้าใจว่ามันว่ายน้ำไม่เก่ง จึงเสนอตัวสอนจระเข้ ฝ่ายจระเข้ก็งำที่

มนุษย์ไม่เจียมตัวคิดสอนจะเข้ว่ายน้า แต่แกล้งยอมตาม หลังจากเรียนว่ายน้าได้สักพัก จระเข้เอ๋ย ปากว่าตนว่ายน้าเป็นแล้ว ลองให้ชายคนนั้นว่ายน้าแข่งกับตนดู ผลปรากฏว่า ชายคนนั้นว่ายน้าสู้ จระเข้ไม่ได้ หมดก่าล้ง และจมน้าตายในที่สุด (พรพิไล เลิศวิชา, 2544 : 36-40)

ตัวอย่าง

你這樣教獠升木,對社會造成危害,知道嗎?

Nǐ zhèyàng jiāo náo shēng mù , duì shèhuì zàochéng wēihài , zhīdao ma?

เธอสอนจระเข้ว่ายน้าเช่นนี้ เป็นภัยต่อสังคม รู้ไหม

สำนวนจีน

10) 噤若寒蟬

jìn ruò hán chán

ปิดปากเงียบ-ราวกับ-หน้าหนาว- จักจั่น

“ปิดปากเงียบราวกับจักจั่นในหน้าหนาว”

หมายถึง การไม่กล้าส่งเสียงพูด ในสำนวนจีนจักจั่นในฤดูหนาวสื่อถึงการนิ่งเงียบเนื่องจากเป็นช่วงจำศีล ส่วนในสำนวนไทยเปรียบกับการเป่าสากแทน ที่มาของสำนวน คือ สากมีลักษณะคล้ายกับปี่ ทว่าการเป่าสากไม่ทำให้เกิดเสียงได้เหมือนกับการเป่าปี่

ตัวอย่าง

他說完了,台下的人噤若寒蟬,面面相覷。

Tā shuō-wán le , táixia de rén jìn ruò hán chán , miànmiàn xiāng qù.

พอเขาพูดจบ คนที่ฟังอยู่ด้านล่างเวทีต่างเงียบเป็นเป่าสาก มองหน้ากันเล็กน้อย

สำนวนจีน

11) 驢唇不對馬嘴

lú chún bù duì mǎ zuǐ

ลา-ริมฝีปาก-ไม่-ตรงกับ-ม้า-ปาก

“ริมฝีปากลาไม่ตรงกับปากม้า”

หมายถึง ตอบไม่ตรงคำถามหรือไม่เกี่ยวข้องกันแม้แต่น้อย

ในสำนวนจีน“ริมฝีปากลา” สื่อถึงการตอบ “ปากม้า” สื่อถึงการถาม ส่วนสำนวนไทยมีที่มาจาก การทักทายระหว่างคนพายเรือสองคน โดยคนหนึ่งถามว่าพายเรือไปไหนมา แต่อีกฝ่ายเข้าใจว่าถามความยาวของเรือที่ตนพาย จึงตอบว่า“สามวาสองศอก” (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538:361)

สำนวนจีนข้างต้นอาจแทน 驢唇 ด้วยคำว่า牛頭 niú tóu หัววัว

ตัวอย่าง

你問他這,他卻回答那,簡直驢唇不對馬嘴。

Nǐ wèn tā zhè , tā què huídá nà , jiǎnzhí lú chún bù duì mǎ zuǐ .

เธอถามเขาเรื่องนี้ เขากลับตอบเป็นเรื่องนั้น ไปไหนมาสามวาสองศอกเสียจริงๆ

สำนวนจีน

12) 刨根挖底

páo gēn wā dǐ

ขุด-ราก-ขุด-ฐาน

“ขุดรากขุดฐาน”

หมายถึง การซักถามอย่างละเอียด

ในสำนวนจีนเปรียบเทียบการขุดกับการซักถาม รากและฐานเปรียบกับรายละเอียด

ในสำนวนไทยศาลสื่อถึงการซักถาม ลำดับที่สองสื่อถึงการเป็นตัวแทน

ตัวอย่าง

你還要刨根挖底到甚麼時候。

Nǐ hái yào páo gēn wā dǐ dào shénme shíhou .

เธอยังจะซักเป็นศาลที่สองไปถึงเมื่อไร

สำนวนไทย

ซักเป็นศาลที่สอง

สำนวนจีน

13) 泼妇骂街

pō fù mà jiē

พาล-หญิง-ด่า-ถนน

“หญิงพาลด่ากลางถนน”

หมายถึง การพูดคำไปทั่วอย่างไร้เหตุผล ในสำนวนจีนหญิงพาลสื่อถึงความไร้เหตุผล ในสำนวน

ไทยปากเปราะหมายถึงพูดว่าคนอื่นง่าย ๆ เราะรายหมายถึงตกทายในเชิงหาเรื่อง

ตัวอย่าง

她泼妇骂街,我受不了。

Tā pō fù mà jiē , wǒ shòu-bu-liǎo .

หล่อนปากเปราะเระราย ฉันทนไม่ได้

สำนวนไทย

ปากเปราะเระราย

สำนวนจีน

- 14) 說 曹 操 , 曹 操 到
shuō Cǎo Cāo , Cǎo Cāo dào
พูด - โจโจ , โจโจ- มาถึง
“พูดถึงโจโจ โจโจก็มา”

หมายถึง การปรากฏตัวของผู้ที่ถูกกล่าวถึงในขณะที่ยังพูดกันอยู่

ในสำนวนจีน โจโจ เป็นตัวแทนของคนที่ถูกกล่าวถึง ในสำนวนไทย ตายยากหรืออายุยืน แฝงความหมายเรื่องการปรากฏตัวตอนพูดถึง กล่าวคือ ไม่สูญหายไปจากวงสนทนา
ตัวอย่าง

哈！說 曹 操 , 曹 操 到。看！那 不 是 他？

Hā! Shuō Cǎo Cāo , Cǎo Cāo dào. Kàn! Nà bú shì tā ?

ฮ่า อายุยืนเสียจริง ดูสิ นั่นเขาไม่ใช่หรือ

สำนวนจีน

- 15) 天 花 亂 墜
tiān huā luàn zhuì
สวรรค์-ดอกไม้-เกลื่อน -ร่วง
“ดอกไม้สวรรค์ร่วงเกลื่อน”

หมายถึง การพูดด้วยคำพูดเลิศหรูน่าฟัง แต่ไม่อิงความเป็นจริง

สำนวนนี้มีที่มาจากรัชสมัยพระเจ้าเหลียงหวู่ตี้ (梁武帝 คศ.502-550) แห่งราชวงศ์เหนือใต้ (คศ. 420-589) เมื่อครั้งที่นักบวชนามว่า 雲光 Yún Guāng เทศนาธรรมจนสวรรค์ซาบซึ่งโปรยดอกไม้ลงมา (Hángzhōu Dàxué Zhōngwénxì, 1984:67) ในสำนวนจีนดอกไม้สวรรค์ร่วงเกลื่อนสื่อถึงภาพที่งดงามโดยแฝงความหมายเรื่องการพูดรีนหูในสำนวนไทยเปรียบการปั้นแต่งกับการพูดรีนหู
ตัวอย่าง

任 憑 他 說 得 天 花 亂 墜 , 人 們 就 是 不 上 當。

Rènpíng tā shuō de tiān huā luàn zhuì , rénmen jiùshi bú shàng dàng.

แม้เขาอาศัยการพูดเสกสรรปั้นแต่ง ผู้คนก็ไม่หลงกล

สำนวนจีน

- 16) 味 同 嚼 蠟
wèi tóng jiáo là
รสชาติ-เหมือน-เคี้ยว-เทียน
“รสชาติเหมือนเคี้ยวเทียน”

สำนวนไทย

ตายยาก , อายุยืน

สำนวนไทย

เสกสรรปั้นแต่ง

สำนวนไทย

จืดชืดเหมือนไชยเชษฐ์

หมายถึง การพูดหรือการเขียนที่มีเนื้อหาไม่น่าสนใจ ขวนให้รู้สึกเบื่อหน่าย
ในสำนวนจีนเปรียบการเคี้ยวเทียบกับความจืดชืด ไม่น่าสนใจ ส่วนในสำนวนไทยเปรียบกับละคร
เรื่องไชยเชษฐาที่แสดงบ่อยครั้งจนคนดูเบื่อ สำนวนในทั้งสองภาษาใช้อุปมาโวหารเช่นเดียวกัน
ตัวอย่าง

他談話時，語言呆板單調，聽了感到味同嚼蠟。

Tā tán huà shí, yǔyán dāibǎn dāndiào, tīng le gǎndào wèi tóng jiáo là.

ตอนเขาคุย คำพูดซ้ำซาก ฟังแล้วรู้สึกจืดชืดเหมือนไชยเชษฐา

สำนวนจีน

- 17) 一口咬定
yī kǒu yǎo dìng
หนึ่ง-ปาก-กัด-นิ่ง
“ที่เดียวก็คอยู่”

สำนวนไทย

ยื่นกระต่ายขาเดียว

หมายถึง การพูดยืนยันเด็ดขาด

ในสำนวนจีนปากสื่อถึงการพูด การกัดสื่อถึงการยืนยัน ในสำนวนไทยเปรียบเทียบทรงตัวอยู่ได้ขาเดียว
อย่างกระต่ายขูดมะพร้าวกับการยืนยันคำพูด เลขหนึ่งในสำนวนทั้งสองภาษาบ่งความแน่วแน่
เช่นเดียวกัน

ตัวอย่าง

他一口咬定花瓶不是他打碎的。

Tā yī kǒu yǎo dìng huāpíng bú shì tā dǎ-suì de.

เขายืนยันกระต่ายขาเดียวว่าไม่ได้ทำแจกันแตก

สำนวนจีน

- 18) 一言已出，駟馬難追
yī yán yǐ chū, sì mǎ nán zhuī
หนึ่ง-คำพูด-แล้ว- ออก , รถเทียมม้า 4 ตัว-ม้า- ยาก- ไล่ตาม
“พูดไปคำเดียว รถเทียมม้า 4 ตัวไล่ตามยาก”

สำนวนไทย

วาจาเหมือนนางช้าง

หมายถึง ทันทที่พูดออกไป จี๋รถม้าที่เทียมด้วยม้า 4 ตัวก็ไม่มีทางไล่ตามทัน เปรียบกับการพูดจา
เมื่อพูดแล้วไม่มีทางยกเลิกคำพูดนั้น ๆ

ในสำนวนจีนเปรียบรถเทียมม้า 4 ตัวกับความเร็วสูง โดยมีนัยสื่อถึงการพูด เปรียบการไล่ตามกับการ
แก้ไขเปลี่ยนแปลง

ในสำนวนไทยเปรียบนางช้างที่ออกแล้วไม่อาจหกดกลับได้กับการพูดที่ไม่อาจเปลี่ยน

ตัวอย่าง

大丈夫說話一言已出，駟馬難追，決不食言。

Dàzhàngfū shuō huà yī yán yǐ chū , sì mǎ nán zhuī , jué bù shíyán.

ถูกผู้ชายวาจาเหมือนงาช้าง ไม่คืนคำเด็ดขาด

สำนวนจีน

19) 振聾發聵

zhèn lóng fā kuì

ปลุกเร้า-หูหนวก -กระตุน-หูหนวก

“เปล่งเสียงดังมากแม้คนหูหนวกยังได้ยิน”

หมายถึง การพูดหรือเขียนเตือนสติผู้อื่น ในสำนวนจีนเปรียบหูหนวกกับการขาดสติ ด้วยปัญญา ส่วนในสำนวนไทยเปรียบทางสว่างกับสติปัญญา

ตัวอย่าง

跟李先生談話，能振聾發聵，令人深思。

Gēn Lǐ Xiānsheng tán huà , néng zhèn lóng fā kuì , lìng rén shēnsī.

ได้พูดคุยกับท่านหลี่ สามารถชี้ทางสว่าง นำเก็บไปคิด

สำนวนจีน

20) 指東畫西

zhǐ dōng huà xī

ชี้-ตะวันออก-ชี้มือชี้ไม้-ตะวันตก

“ชี้ด้านตะวันออกชี้ด้านตะวันตก”

หมายถึง การเจตนาพูดเฉลียวออกจากประเด็น ในสำนวนจีนเปรียบการชี้กับการพูดถึงประเด็น ทิศตะวันออกกับตะวันตกเป็นทิศตรงข้ามกัน สื่อถึงเนื้อหาที่แตกต่างกัน ส่วนในสำนวนไทยเปรียบการเบนทางเสีย (ตะกูด) กับการพูดเฉลียว

ตัวอย่าง

我問他了好幾次，他就指東畫西。

Wǒ wèn tā le hǎo jǐ cì , tā jiù zhǐ dōng huà xī .

ฉันถามเขาอยู่หลายครั้ง เขาก็บิดตะกูดอยู่นั้นแหละ

สำนวนไทย

ชี้ทางสว่าง

สำนวนไทย

บิดตะกูด

สำนวนจีน

21) 指桑罵槐

zhǐ sāng mà huái

ชี้-หม่อน-ดำ- ต้นฮวาย¹

“ชี้หม่อนดำต้นฮวาย”

สำนวนไทย

ตีวัวกระทบคราด

หมายถึง การพูดตำหนิคนหนึ่งโดยกล่าวประชดอีกคนหนึ่ง ในสำนวนจีนเปรียบหม่อนกับบุคคลที่ถูกตำหนิ ส่วนในสำนวนไทยเปรียบกับวัวแทน ในสำนวนจีนเปรียบต้นฮวายกับบุคคลที่ต้องการประชด ส่วนในสำนวนไทยเปรียบกับคราดแทน ในสำนวนจีนเปรียบการชี้กับการพูดตำหนิ ส่วนในสำนวนไทยเปรียบกับการตีแทน คราด คือเครื่องสำหรับกวาดลากมูลหญ้า มูลฝอยตามพื้นดินในนา ทำด้วยไม้เป็นซี่ ๆ มีคันยาวใช้วัวลาก เวลาคราดตีวัว วัวก็ลากคราดไป ความสำคัญจึงอยู่ที่คราด ประสงค์ให้คราดทำงาน แต่ทำอะไรคราดไม่ได้ ก็หันมาทำกับวัว วัวต้องรับบาปถูกตี (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538 : 233)

ตัวอย่าง

有甚麼不滿就直接說嘛,何必指桑罵槐呢?

Yǒu shénme bù mǎn jiù zhíjiē shuō má , hébì zhǐ sāng mà huái ne ?

มีอะไรไม่พอใจก็พูดกันตรง ๆ สิ ทำไมถึงต้องตีวัวกระทบคราดล่ะ

¹ ชื่อต้นไม้ขึ้นคันชนิดหนึ่งของจีน มีใบซ้อน ดอกสีเหลืองอ่อน ผลเป็นฝักกลมยาว ลำต้นใช้เป็นวัสดุก่อสร้างได้ ดอก ผล รวมทั้งรากใช้เป็นยาสมุนไพร ดอกและผลใช้เป็นสีเหลืองอ่อน